

1 SULAT SA MGA TAGA-CORINTO

Hangang-hanga ang ilan sa atin sa mga unang Kristiyano na para bang sila na ang pinakahuwaran ng lahat ng kabutihan. Pero ang totoo'y pareho lamang sila noon sa atin ngayon.

Sa pagkakataong ito, tulad sa iba pang lugar, mga taong tulad natin ang kausap ni Pablo. Naiiba ang Corinto sa iba pang mga siyudad sa Mediterraneo sapagkat nasa pagitan ito ng dalawang golpo kaya naman napakaganda ng lokasyon nito. May dalawang daungan ito, isa sa silangan at isa sa kanluran, na pinagdugtong ng malasementadong daan kung saan "itinatawid" ang mga barko na sakay sa malalaking karitong hila ng mga baka. Kaya hindi na maglalayag pa patimog sa Gresya na mahaba at mapanganib na paglalakbay. May bayad siyempre ito. Malaki ang naitulong nito sa pananalapi ng bayan at nangailangan din ito ng maraming trabahador, ibig sabihi'y mga alipin. Sa lunsod ay may templong nakatalaga para sa diyosang si Aphrodite na siyang diyosa ng pag-ibig para sa mga Griyego. At sa templong iyon, at dahil na rin sa pera, lumaganap ang "sagradong" prostitusyon, na walang anumang sagrado liban sa pangalan nito. Libu-libo ang mga prostituta.

At malapit sa Corinto, may palaro namang idinaraos tuwing ikalawang taon na halos kapareho ng ating *Olympic Games*. Marami ang pumupunta roon. Mapapansin natin sa dalawang sulat na ito ni Pablo ang mga deretsahang pagtukoy niya sa iba't ibang aspektong ito sa kasaysayan ng Corinto: ang pagkakaroon ng mga alipin, prostitusyon at palaro sa istadyum.

Bunga ng pangangaral ni Pablo, nabuo ang Iglesia sa Corinto na binubuo ng mga Judio at mga Griyego. Masigla ang pamayanang ito ngunit medyo magulo. Marami sa kanila ang nanganganib bumalik sa dati nilang mga bisyo pagkalipas ng sigasig ng mga unang taon sa pagkakristiyano. At mukhang hindi kayang harapin ng mga responsable sa Iglesia ang gayon karaming problema: ang pagkakahati-hati at pagdududa sa pananampalataya. Kaya dumulog sila kay Pablo na sumulat ng liham na ito sapagkat hindi niya maiiwan ang kanyang gawain sa Efeso.

Mapapansin natin ang kapangyarihan ni Pablo sa pamumuno niya sa Iglesia sa ngalan ni Kristo, kahit na sa malayo. Gayon din naman sa kanyang pagtuturo: bago sagutin ang anumang tanong, inilalahad muna niyang muli ang mga saligan ng pananampalataya.

Sa gitna ng paganong daigdig, mga bagay na may kinalaman din sa ating panahon ang pinoproblema ng mga taga-Corinto noon:

- ang tungkol sa di-pag-aasawa at pag-aasawa,
- ang pamumuhay sa piling ng mga di-Kristiyano,
- ang mga pagtitipon para sa pagdiriwang ng eukaristiya at paggamit ng mga "kaloob na espirituwal,"
- ang pagkabuhay ng mga patay.

1 • ¹ Bumabati si Pablo, na niloob ng Diyos na tawagin at maging apostol ni Kristo Jesus, at si Sostenes na ating kapatid ² sa Iglesya ng Diyos na nasa Corinto.

Bati sa inyong mga pinabanal kay Kristo Jesus at tinawag upang maging banal kasama ang lahat sa bawat lugar na tumatawag sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, ang Panginoon nila at atin.

³ Sumainyo ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyos na ating Ama at mula sa Panginoong Jesucristo.

⁴ Lagi akong nagpapasalamat sa Diyos para sa inyo dahil sa biyaya ng Diyos na ipinagkaloob sa inyo kay Kristo Jesus.

• **1.1** *Si Pablo, na niloob ng Diyos na tawagin at maging apostol, sa Iglesya ng Diyos na nasa Corinto... kasama ang lahat sa bawat lugar na tumatawag sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo.* Sa tatlong pahayag na ito, ipinagtanggol ni Pablo ang kanyang awtoridad. Madaling natatabunan ng kanilang mga hidwaan ang mga taga-Corinto kaya ipinaaalala ni Pablo sa kanila na bahagi sila ng mas malawak na realidad, ang unibersal na Iglesya ng Diyos.

Tinawag upang maging banal. Magpakabanal kayo, pero banal na nga kayo. Para sa biblia, *banal* ang tao o bagay na laan para sa Diyos. Itinalaga na para sa Diyos ang taong bininyagan kayat bahagi na siya ng sambayanang pag-aari ng Diyos, *ang kalipunan ng mga banal*, na walang iba kundi ang Iglesya.

Hindi ipinahihintulot ng tawag ng Diyos na manatili sila sa dati nilang kalagayan. Agad naman silang nakibagay sa moralidad ng kanilang kapaligiran. Ngunit ngayon, hinihingi ng tawag ng Diyos ang pagwawaksi sa isang klase ng pananaw sa buhay na batay sa kung ano ang likas. Kailangang mabigyan sila ng direksyon tungo sa huwarang pamumuhay na matatagpuan kay Kristo.

Kay Kristo. Maisasafilipino ayon sa gamit ang katagang Griyego na ginamit ni Pablo bilang *kay* o sa *pamamagitan* o *kasama*. Maraming kahulugan meron ang “kay Kristo”:

– Mga anak tayo ng Dyos na ginawa ayon sa “larawan” ng bugtong na Anak ng Diyos, at *kay Kristo*, mahal tayo ng Diyos.

– Sa *pamamagitan ni Kristo*, inililigtas tayo ng Diyos Ama.

– Tinatawag tayo ng Ama na makibahaging *kasama ni Kristo* sa kanyang pamana.

– Naging bahagi tayo ng katawan ni Kristo, nabubuhay tayo *kay Kristo* at tinanggap natin ang kanyang Espiritu.

– Unang ginamit sa Antiokya (Gawa 11:26) ang

⁵ Talaga namang sa lahat ng bagay kayo pinayaman sa kanya, sa bawat uri ng pananalita at karunungan; ⁶ pinagtibay nga sa inyo ang pagpapatotoo ni Kristo. ⁷ Hindi na kayo nagkukulang sa anumang kaloob na espirituwal habang hinihintay ninyo ang pagpapakita ng ating Panginoong Jesucristo. ⁸ Patitibayin niya kayo hanggang sa wakas, upang maging walong-sala sa araw ng ating Panginoong Jesucristo. ⁹ Tapat ang Diyos na siyang tumawag sa inyo sa samahan ng kanyang Anak na si Jesucristong ating Panginoon.

Pagkakabaha-bahagi ng mga banal

• ¹⁰ Nakikiusap ako sa inyo, mga kapatid, sa ngalan ng ating Panginoong

salitang “Kristiyano” para sa mga alagad ni Kristo, at hindi pa malawakang ginagamit. Kadalasa’y Kristiyano rin ang ibig sabihin ng mga katagang “kay Kristo.” Kaya “pagpapakasal sa paraang Kristiyano” ang kahulugan ng “pag-iisandibdib kay Kristo.”

Basahin ang mga pagpapasalamat ni Pablo sa mga bersikulo 4-9: hindi nga perpekto ang pamayanan pero naroon pa rin ang mga yaman at pagpapala ng Diyos.

Sa kanyang payo sa mga taga-Corinto, ipinakikita sa atin ni Pablo kung paano natin susuriin at babalangkasin ang mga gawain ng ating parokya o samahang Kristiyano. Sa halip na panghinaan tayo ng loob dahil sa mga problema at magsisihan kapag may pumalpak, ang una nating dapat gawin ay alalahanin kung ano ang nasa atin nang lahat.

Sa totoo’y kailangang harapin ng mga pamayanang ito, tulad ng sa atin, ang kanilang mga problema at mga kahinaan. Kailangang matutuhan ng bawat salinlahi ng mga Kristiyano ang pagsunod kay Jesus at “pagtatayo ng Iglesya” o “pagiging Iglesya.”

Patitibayin niya kayo hanggang wakas (8). Ang pagbabalik ni Kristo ang pag-asang nagpapaigting sa pananampalataya. Inaasahan ng unang salinlahi ng mga Kristiyano na masasaksihan nila ang maluwalhati niyang pagdating: huhukuman niya ang daigdig at isasama ang mga kanya (1 Tes 4:13).

• 10. Ang pagkakahati-hati ng mga Kristiyano ang unang kasalanan ng Iglesya. May ilang apostol (basahin 12:28) na dumaan sa Corinto. At sinamantala naman ito ng ilang kasapi ng pamayanan para ipakita kung sino sila sa pagpapahayag ng katapatan sa isang lider at hindi sa iba: isang paraan para makapagmagaling at maitampok ang sarili.

Magkasundo kayo at mawala na sana ang inyong pagtatalo (10): magkabuklod bilang isang mag-anak. Mauunawaan lamang ang payong ito kung ang Iglesya ay isang pamayanang nagdadamayang at nagkakaisa sa

Jesucristo, na magkasundo kayong lahat. Mawala na sana ang inyong mga pagtatalo. Magkaisa nawa kayo sa iisang diwa at pagpapasya.

¹¹ Sapagkat ipinarating sa akin ng mga tao ni Cloe na mayroon kayong pagtatalo, mga kapatid ko. ¹² Ito ang aking tinutukoy – sinasabi ng bawat isa sa inyo: “Kay Pablo ako”, o “Kay Apollo ako”, o “Kay Kefas ako”, o “Kay Kristo ako”. ¹³ Hati ba si Kristo? Si Pablo ba ang ipinako sa krus para sa inyo? O bininyagan ba kayo sa ngalan ni Pablo?

¹⁴ Nagpapasalamat ako na wala akong bininyagan sa inyo maliban kina Crispus at Gaius, ¹⁵ at baka may magsabing bininyagan kayo sa ngalan ko. ¹⁶ (Bininyagan ko rin nga pala ang sambahayan ni Stephanas. Bukod pa rito, hindi ko na alam kung mayroon pa akong bininyagan.)

Ang kalokohan ng krus

• ¹⁷ Hindi nga ako isinugo ni Kristo upang magbinyag kundi upang ipangaral ang ebanghelyo. At hindi sa mapagmarunong na pananalita, upang di mapawalang-bisa ang krus ni Kristo. ¹⁸ Kata-

ngahan talaga ang salita ng krus para sa mga napapahamak, subalit kapangyarihan ito ng Diyos para sa ating mga naliligtas. ¹⁹ Nakasulat nga: “*Sisirain ko ang karunungan ng marurunong, at ang talino ng matatalino ay aking bibiguin.*” ²⁰ At ano’ng naiwan sa taong marunong? Ano sa manunulat? Ano sa pilosopo ng kapanahunang ito? Hindi ba’t ginawang tanga ng Diyos ang karunungan ng daigdig?

²¹ Hindi kinilala ng mundo ang karunungan ng Diyos nang magsalita siya ng karunungan kaya minabuti ng Diyos na iligtas ang mga naniniwala sa pamamagitan ng katangahang ipinangangaral namin.

²² Humihingi ang mga Judio ng mga palatandaan at naghahanap ang mga Griyego ng karunungan, ²³ subalit ipinangangaral namin si Kristong ipinako sa krus, isang iskandalo para sa mga Judio at katangahan para sa mga di-Judio. ²⁴ Ngunit si Kristo pa rin siya na kapangyarihan ng Diyos at karunungan ng Diyos para sa mga tinawag, maging Judio man o Griyego.

mga alalahanin. Pero medyo iba kapag napakaraming taong may iba’t ibang katayuan sa buhay at maaaring salungat sa isa’t isa ang nagkakatiyon sa Iglesya. Sa ganitong pagkakataon kailangang magkaisa ang pamayanang Kristiyano, hindi sa pagwawalang-bahala sa realidad at di pag-uusap tungkol sa kanilang di-pagkakapantay-pantay kundi sa pagkilala at pag-amin sa mga pagkukulang ng bawat isa at ng buong pamayanan sa araw-araw. Hindi pagtitipon ng mga “nakatunganga” at “makalangit” na tao ang Iglesya.

Hindi ako sinugo ni Kristo para magbinyag (17). Samantalang sariling mga problema ang pinagkakabalahan ng Iglesya, ipinaaalala sa kanila ni Pablo ang kanilang misyon: ang pangangaral ba ng Ebanghelyo ang una nating dapat pagkaabalahan o ang pag-aagawan ng puwesto sa pamayanan?

• 17. Hindi man magagaling na “intelektuwal” ang mga Kristyanong ito sa Corinto pero dahil mga Griyego sila, mahilig pa rin sila sa mahuhusay na talakayan at gusto nilang makilala bilang mga edukadong tao. Nang panahong iyon sa buong imperyo ng Roma, naghahanap ang mga tao ng mga kaalamang para lamang sa iilan. At may mga tao sa Iglesya na

naniniwalang pananampalataya ang siyang daan tungo sa mas mataas na kaalaman. Kaya sasabihin sa kanila ni Pablo na nasa krus lamang ang kabuuan ng karunungan ng Kristiyano.

At... upang di mapawalang-bisa ang krus ni Kristo. Nasa mensaheng ipinangangaral natin at sa paraan ng ating pangangaral dapat ang krus.

Sa ating pag-eebanghelyo, lagi nang kakailanganing pagkasyahin natin at paghusayin ang mahihinang pamamaraang meron tayo sa mundong ito na nasa ilalim ng medya, kasabay ng pag-asa sa Diyos sapagkat mahina nga tayo at walang anumang titulo. Kakailanganing ipaalala natin sa ating mga pamayanan ang karukhaan ni Jesus at maging handa sa puna ng mga nakaririrwasa sa daigdig.

Tingnan kung ano kayong mga tinawag (26). Mga ordinaryong tao ang bumubuo sa Iglesya sa Corinto, at ito ang kanilang lakas. May kanyang lugar at misyon ang bawat isa sa Iglesya. Ngunit may pangunahing lugar sa pag-eebanghelyo sa daigdig ang mga ordinaryong tao at mga pobrang pamayanan na kadalasa’y pinag-uusig at minamata. Gusto ng Diyos na sila ang mag-eebanghelyo sa mayayaman, at kung minsa’y maging sa herarkiya ng Simbahan.

²⁵ Mas marunong ang katangahan ng Diyos kaysa mga tao, at mas malakas pa ang kahinaan ng Diyos kaysa mga tao.

²⁶ Tingnan na lamang ninyo, mga kapatid, kung ano kayong mga tinawag. Hindi marami sa inyo ang marunong ayon sa karaniwang akala, hindi marami ang mahahalaga, hindi marami ang isinilang na maharlika. ²⁷ Ngunit pinili ng Diyos ang tanga sa mundo upang hiyain ang marunong, pinili ng Diyos ang mahina sa mundo upang hiyain ang malakas. ²⁸ Pinili ng Diyos ang mababa at hamak sa mundo, kahit na ang mga bagay na wala, upang puksain ang mga umiiral – ²⁹ *at nang huwag nang makapagmalaki ang sinumang tao sa harapan ng Diyos.* ³⁰ Siya ang gumawa na kayo'y na kay Kristo Jesus, na ginawang ating karunungan galing sa Diyos, at ginagawa tayong matuwid. Siya ang ating kabanalan at katubusan. ³¹ Sa gayon, pinatunayan ang nakasulat: *Ang Panginoon nawa ang ipagmalaki ng sinumang nagmamalaki.*

2 ¹ Nang dumating ako sa inyo, mga kapatid, upang ipahayag sa

• **2.1** *At ako ay mahina, takot.* Malamang ngang nanghina si Pablo nang una niyang ipangaral ang Ebanghelyo sa isang mariwasang lunsod ng mga Griyego na sanay sa pagkakaroon ng mga alipin at imoralidad. Pareho ang ating nararanasan sa pag-eebanghelyo sa kasalukuyang daigdig: mahalaga ang paghahanda pero ano ang maghahanda sa atin? Inaanyayahan tayo ni Pablo na tanggapin ang hiwaga ng krus at matagpuan dito ang lakas ng Espiritu.

Nagkaroon ng pagpapatunay ng Espiritu at kapangyarihan (5): ang kapangyarihan ng Espiritu, ng panalangin, ng pagdurusang. Ibunuhos ang Espiritu matapos magdusa at mamatay si Jesus. Ngunit maaasahan natin ang lahat sa piling niya. Walang saysay ang mga pagpapagaling at mga himala (at ginagamit din ng demonyo ang mga ito) kung hindi nalalahad sa mga ito ang pananampalataya kay Jesus na ipinako sa krus, na siyang gumagawa sa mga hamak at nasa mga dukha.

• 6. Hindi hinangad ni Pablo na ituring siyang matalino at magaling na tagapagsalita ng mga nakaririnig sa kanya. Ngunit *may karunungan siyang sinasabi sa mga nasa kahustuhan ng pananam-*

inyo ang misteryosong balak ng Diyos, hindi ako gumamit ng mga matayog na pananalita o karunungan.

² Talagang ipinasya kong walang malaman sa piling ninyo maliban kay Jesucristo na siyang ipinako sa krus. ³ At ako ay mahina, takot at nangangatog nang husto noong pinuntahan ko kayo. ⁴ Wala namang mapanghikayat na mga salita o karunungan sa aking pananalita at pahayag. ⁵ Sa halip nagkaroon ng pagpapatunay ng espiritu at kapangyarihan upang huwag magmula ang pananam-palataya ninyo sa karunungan ng tao kundi sa kapangyarihan ng Diyos.

Ang Espiritu ang nagtuturo sa atin ng karunungan

• ⁶ Sa mga ganap na naniniwala naman, mayroon kaming karunungan sinasalita. Hindi isang karunungan mula sa kapanahunang ito, ni mula sa mga pinuno ng kapanahunang ito: pina-walang-bisa niya ang mga iyon. ⁷ Sinasalita namin ang misteryosong balak ng lihim na karunungan ng Diyos, ang itinalaga na ng Diyos sa simula pa para dalhin tayo sa kaluwalhatian.

palataya (6). “Sa mga perpekto” ang literal na sinasabi ng teksto. Nang panahong iyon, “perpekto” ang tawag ng ilang relihiyon sa sinumang mananampalatayang tumanggap ng kung anong lihim na karunungan hindi ipinagkaloob sa iba pang mga miyembro ng naturang sekta. At maging sa Iglesya, may ilan na mas mataas ang tingin sa sarili dahil sa tinanggap nilang mga kaloob ng Espiritu lalo na’t walang patid silang nakapagsasalita tungkol sa pananampalataya.

Ngunit sinasalungat sila ni Pablo sa pamamagitan ng pagkapropeta niya at apostol na mga kaloob din sa kanya. Naituturo niya ang mahahalagang katotohanang ito sa paggamit ng kaunting salita at tunay na maihahayag lamang ng mga nakaranas na sa Diyos na buháy. At ano ang mga lihim na ito? Una, kung ano ang Diyos para sa atin at kung ano ang gusto niyang ibigay sa atin (b. 7 at 12).

Iniaalok sa atin ng pananampalatayang Kristiyano ang di maibibigay ng anumang relihiyon o turo ng tao. Ngunit kung minsan, kung ihahambing natin ang ating sarili sa mga di-Kristiyano, parang pareho lamang ang ating mga sinasabi sa ibang pananalita. Totoo ito tungkol sa ating mga saloobin at pinagpipilian sa buhay. Ngunit hindi tayo dapat mangambang sabihin

⁸Wala sa mga pinuno ng mundong ito ang nakaalam niyon. Sapagkat kung alam nila, hindi sana nila ipinako sa krus ang Panginoon ng kaluwalhatian. ⁹Sinabi namin ayon sa nakasulat: *Ang hindi nakita ng mata, at hindi narinig ng tainga, at hindi nagmula sa puso ng tao, ang siyang inihanda ng Diyos para sa mga nagmamahal sa kanya.* ¹⁰Ibinunyag ito ng Diyos sa atin sa pamamagitan ng espiritu. Sapagkat sinusuri ng espiritu ang lahat, kahit na ang mga kalaliman ng Diyos.

¹¹At sino ba ang nakaaalam sa mga bagay na nasa tao bukod sa espiritu ng tao na nasa kanya? Kaya rin nga sa mga bagay ng Diyos ay walang nakaaalam bukod sa espiritu ng Diyos. ¹²At tayo, hindi ang espiritu ng mundo ang ating tinanggap kundi ang espiritong mula sa Diyos, at sa gayon natin nauunawaan ang mga ipinagkaloob sa atin ng Diyos.

¹³Sinasabi namin ito, hindi sa mga salita at karununganang itinuro ng tao, kundi sa mga salitang itinuro ng espiritu: sinasalita namin nang espirituwal ang mga bagay na espirituwal. ¹⁴Hindi tinatanggap ng taong makalupa ang nauukol

sa espiritu ng Diyos; kalokohan talaga para sa kanya ang mga ito. At hindi niya nauunawaan ang mga ito, dahil sa hinuhusgahan lamang ito nang espirituwal. ¹⁵Nakapaghuusga naman sa lahat ang taong espirituwal at hindi siya mahuhusgahan ninuman. ¹⁶*Sino ba talaga ang nakaaalam sa isip ng Panginoon upang siya ay turuan?* Ngunit taglay naman natin ang isip ni Kristo.

Maraming tao, iisang gawain

3 ¹Pero, hindi ko kayo makausap bilang mga taong espirituwal, mga kapatid, kundi bilang mga makamundo, bilang mga sanggol sa Kristiyanong buhay. ²Gatas ang ipinainom ko sa inyo, hindi pagkain; sapagkat talagang hindi pa ninyo kaya. At kahit na ngayon, hindi pa rin ninyo kaya, ³dahil sa makamundo pa rin kayo. Habang may inggitan at paligsahan sa inyo, hindi ba kayo makamundo at namumuhay ayon sa pamantayan ng tao?

⁴Habang may nagsasabi: “Kay Pablo ako,” at ang isa naman: “Kay Apollo ako,” hindi ba kayo mga makalupang tao lamang?

ang mga yamang bigay sa atin ng Diyos kay Kristo: ibinibigay sa atin ng kanyang Espiritu ang hindi pa kailanman natalos ninuman.

Hindi pangkaisipan ang ganitong kaalaman kundi kaloob ng Espiritu na nagpapaging-ganap sa atin sa iisa at tanging katotohanan. Ngunit napakahirap ipaliwanag ang tunay na karanasan ng espiritu. Makapangungusap lamang tayo ng karunungan sa mga nakarating na sa isang antas ng espiritu. Kaya sinasabi ni Pablo sa mga taga-Corinto na hindi siya mapupulaan ng marami sa kanila.

Hindi nararating ng *nananatiling makalupa* (“makalaman” ang literal na sinasabi ni Pablo) ang katotohanan ni Kristo. Ngunit sa kaloob ng Diyos, alam ng taong espirituwal na hindi naman pangkaisipan ang mga bagay ng Diyos.

Nahuhusgahan ng taong espirituwal ang lahat at wala namang nakapaghuusga sa kanya. Hinding-hindi makukumbinsi ng nakakakita ang bulag na meron ngang mga kulay. Nakikita niya ang mga ito at alam niyang kung hindi kita ng bulag ang mga ito, wala sa mismong mga kulay ang problema kundi dahil walang paningin ang bulag para sa mga ito. Ganito rin para sa taong espirituwal at sa makalaman.

• **3.1** *Inilagay ko ang pundasyon gaya ng magaling na arkitekto* (10). Nagtatag ng mga iglesya si Pablo at kasunod naman niyang dumating ang iba – mga apostol, mga propeta o guro – para mangaral sa mga tao at palakasin ang kanilang loob. Hindi nagseselos si Pablo ngunit maaaring sariling pangalan ang hangad ng ilan sa kanila at nalilimutan nilang sa Diyos lamang ang Iglesya. Maaari rin namang pinag-hahambing ng mga Kristiyano ang mga apostol, at ginagawa ito dahil hindi nila alam kung ano ngang talaga ang gawain ng apostol.

Susubukin sa apoy ang uri ng gawa ng bawat isa (13). Pananalita at larawan ng kanyang panahon ang ginagamit ni Pablo. Parang parating na ang araw ng paghuhukom ng Diyos at akala ng marami’y dadalisayin ng Diyos sa apoy ang mundo. Kaya sinasabi ni Pablo na tutupukin ang maraming gawain ng apostol (tone-toneladang dokumentong para sa apoy!) na mga “pausok” lamang. Hindi naman siyempre impiyerno ang katapat ng paglilingkod kay Kristo nang may dimalinis na intensyon. Ngunit kakailanganin ang pagdalisay sa sarili. Ipinahihiwatig dito ang paniwala natin sa purgatoryo na isang proseso ng pagdalisay sa panahon ng kamatayan o pagkamatay para sa mga

⁵ Ano nga ba si Apollo? Ano ba si Pablo? Mga lingkod sila. Sa pamamagitan nila kayo sumasampalataya ayon sa itinalaga ng Panginoon sa bawat isa. ⁶ Ako ang nagtanim, si Apollo ang nagdilig, at Diyos naman ang nagpatubo. ⁷ Hindi ang nagtanim o ang nagdidilig ang mahalaga kundi ang Diyos lamang na siyang nagpatubo.

⁸ Pareho lamang ang nagtanim at ang nagdidilig ngunit babayaran ang bawat isa batay sa kanyang trabaho. ⁹ Sapagkat sa Diyos, kami ay magkasama sa trabaho. Mga katulong kami ng Diyos at kayo naman ang bukid ng Diyos, o ang itinatayo ng Diyos.

¹⁰ Ayon sa biyaya ng Diyos na ipinagkaloob sa akin, ako ang naglagay ng pundasyon na tulad ng isang magaling na arkitekto, ito nga ang kakayahang ipinagkaloob ng Diyos sa akin. At iba naman ang magtatayo dito. Mag-ingat lamang ang bawat isa kung paano siya nagtatayo. ¹¹ Hindi puwedeng mailagay ang isang naiibang pundasyon maliban sa nailagay na, si Jesucristo. ¹² Ngunit sa pagtatayo sa pundasyong ito, kung may gumagamit ng ginto, pilak, mga mama-haling bato, kahoy, dayami, o pinagpapasan, ¹³ ilalantad ang gawa ng bawat isa. Ituturo iyon ng araw ng Paghahatol. Sapagkat ihahayag ito. Ang apoy ang

maglalantad, at susubukin sa apoy ang uri ng gawa ng bawat isa. ¹⁴ Kung manatili ang gawa ng nagtayo, gagantimpalaan siya; ¹⁵ kung matupok naman ang gawa, siya ay mawawalan. Maliligtas nga siya pero gaya lamang ng nagdaan sa apoy.

• ¹⁶ Hindi ba ninyo alam na templo kayo ng Diyos at nananahan sa inyo ang espiritu ng Diyos? ¹⁷ Kung may wawasak sa templo ng Diyos, wawasakin din siya ng Diyos. Tunay na banal ang templo ng Diyos na kayo mismo.

Huwag hatiin ang Iglesya

• ¹⁸ Huwag mandaya sa sarili ang sinuman. Kung may kinikilalang marunong sa inyo, sa mundong ito, maging tanga nawa siya upang siya'y maging marunong. ¹⁹ Sapagkat ang karunungan ng mundong ito ay katangahan para sa Diyos. Naisulat nga na: *Huli ng Diyos ang marurunong sa kanilang katusuhan.* ²⁰ At muling naisulat na: *Alam ng Panginoon ang mga isip ng marurunong, walang saysay ang mga ito.*

²¹ Kaya huwag ninyong ipagmalaki ang sinuman; sa inyo nga ang lahat maging si ²² Pablo o si Apollo o si Kefas o ang mundo o ang buhay o kamatayan, pati na ang kasalukuyan at kinabukasan. ²³ Sa inyo ang lahat at kay Kristo naman kayo at si Kristo ay sa Diyos.

hindi ganap na nabago ng Espiritu ng Diyos (basahin ang paliwanag sa Mt 5:21).

• ¹⁶. *Hindi n'yo ba alam na templo kayo ng Diyos (16)?* Si Kristo ang bagong Templo na kapalit ng templo ng mga Judio (Jn 2:19 at Mc 15:38). Si Kristo ang Templo ng Diyos sapagkat sa kanya namamalagi ang hiwaga ng Diyos. Templo rin ng Diyos ang Iglesya sapagkat sa kanya gumagawa ang Espiritu Santo. At Templo pa rin ng Diyos ang bawat tahanan at bawat Kristiyano (6:19) sapagkat nananahan ang Espiritu sa bawat isa.

• ¹⁸. *Sa inyo ang lahat at kay Kristo naman kayo.* Matutunghayan natin dito kung ano talaga ang kalayaan ng Kristiyano.

Sa isang dako, alalahanin natin ang sinasabi ng mga pilosoper na di-Kristiyano: "Mga tao ang lumikha sa

Diyos mula sa pagiging miserable nila. Anuman ang nakita nilang kulang para maging magaling at mali-gaya, itinuring nilang nasa "Diyos" ito na siyang meron ng lahat. At sa kanilang pagsamba sa kanya, nadarama nilang kaisa sila nito at nalilimutan nila ang kanilang pagkamiserable." Hindi mali ang paniwalang ito dahil gumagawa ng mga "idolo" ang mga tao, ang iba'y may iidolong mga mang-aawit, mga artista o mga pulitiko. At masaya na sila kapag tinatamasa ng kanilang idolo ang lahat na wala naman sa kanila. Magpapakamatay sila para sa mga simulaing hindi naman kanila at ipinagmamalaki pa ang mga tao at mga institusyong nagsasamantala sa kanila. Ngunit pinag-iingat ng Kristiyano na maging "idolo" ang mga nasa kapangyarihan: may sarili siyang buhay at pag-iisip. At maging sa Iglesya, ang Diyos ang kaharap niya at wala siyang ibang tagapamagitan liban kay Kristo, at wala sa kanya ang "pagsamba" sa mga kilalang tao.

4¹ Kaya ituring nawa kaming mga katulong ni Kristo at mga katiwala ng mga misteryo ng Diyos. ² Kung saan may katiwala, hihingin sa kanila na mapagkatiwalaan. ³ Gayunman, hindi ko binibigyang-halaga ang paghusga ninyo sa akin o ang paghusga ng anumang hukuman. Ni hindi ko nga hinuhusgahan ang aking sarili. ⁴ Hindi ako isinasakdal ng aking budhi pero hindi ito ang nagbibigay katwiran sa akin. Ang Panginoon ang humahatol sa akin.

⁵ Kaya huwag kayong humatol nang wala sa panahon, hanggat hindi pa dumarating ang Panginoon. Iubunyang niya ang mga lihim na nasa dilim. At ang mga layuning nasa puso. At papupurihan ng Diyos ang bawat isa.

⁶ Tungkol sa aking sarili at kay Apollo, mga kapatid, ang mga paghahambing na ginagamit ko dahil sa inyo. Matuto kayo sa ating kalagayan na huwag magyabang sa isa't isa. ⁷ Ano talaga ang nagtatangi sa iyo? At anong mayroon ka na hindi mo tinanggap? At kung tinanggap mo ito, bakit ka nagyayabang na parang hindi ito tinanggap?

Maginhawang mga Kristiyano at inuusig na mga apostol

• ⁸ Ngayo'y punung-puno na kayo! Ngayo'y mayaman na kayo! Naghari kayo nang wala kami! At harinawa'y maghari kayo upang maghari rin kaming kasama ninyo.

⁹ Pagkat sa palagay ko'y inilagay ng Diyos kaming mga apostol na pinakahuli sa lahat, na parang mga bibitayin at naging palabas para sa mundo, sa mga anghel at mga tao.

¹⁰ Mga tanga kami dahil kay Kristo,

• **4.8.** Mayaman sa pananampalataya at sagana sa mga kaloob na espirituwal ang pakiramdam ng mga taga-Corinto. Marami silang alam at matatalino kayat bilang mga dalubhasa, mababa ang tingin nila kay Pablo, ang kawawang mangangaral na Judio.

Alam ng apostol na isang magandang hinaharap

pero kayo ay maalam kay Kristo. Mahina kami, pero kayo ay malakas. Kayo'y iginagalang, pero kami ay binabastos. ¹¹ Hanggang sa oras na ito, nagugutom kami at nauuhaw; wala kaming maisuot, nabubugbog, at gumagala. ¹² Nagpapakapagod kami at nagtatrabahong gamit ang mga kamay. Inaalipusta kami at nagsasalita naman kami nang maayos; inuusig kami at kami nama'y nagtitiis. ¹³ Kapag sinisiraan, kami'y nakikipagayos. Para nga kaming naging basura ng mundo, ang pinaglinisan ng lahat hanggang sa ngayon.

¹⁴ Hindi ko isinusulat ang mga ito para hiyain kayo, pero upang pagsabihan kayong mga mahal kong anak. ¹⁵ Pagkat kahiman sampung-libo ang umaakay sa inyo kay Kristo, hindi naman marami ang ama. At ako ang nagsilang sa inyo kay Kristo Jesus sa pamamagitan ng ebanghelyo. ¹⁶ Kaya nagsusumamo ako sa inyo, tularan ninyo ako. ¹⁷ Ito ang dahilan kung bakit ipinadala ko sa inyo si Timoteo, na aking mahal at tapat na anak sa Panginoon; paaalalahanan niya kayo sa aking Kristiyanong pamumuhay tulad ng itinuturo ko sa lahat ng lugar sa bawat iglesya.

¹⁸ Naging mayabang ang ilan sa inyo sa pag-aakalang hindi ko kayo pupuntahan. ¹⁹ Pero pupunta agad ako sa inyo kung gusto ng Panginoon, at hindi ang salita ng mga mayayabang ang susubukin ko kundi ang kanilang kakayahan. ²⁰ Sapagkat hindi salita ang angkop sa kaharian ng Diyos, kundi ang kakayahan.

²¹ Ano ba'ng gusto ninyo? Pupunta ba ako sa inyo na may pamalo o may pag-ibig at diwa ng kababaang-loob?

sana ang hatid sa kanya ng kanyang kaalaman at malakas na personalidad. Nakikita rin niyang makitid ang isip ng kanyang mga katunggali pero hinahayaan niya ng pagtawanan nila siya. Hangal ang tingin nila sa kanya, at medyo nga. Ngunit kahit na naging "hangal" siya sa kanila, inihatid niya sila kay Kristo.

Itiwalag ang mga imoral na kapatid

5 • ¹ Bantog ang kahalayang nasa inyo, at anong kahalayan! Walang ganito kahit sa mga pagano – na kinasama ng isang tao ang asawa ng kanyang ama. ² At ang yayabang pa ninyo! Hindi ba't dapat kayong magluksa at itiwalag ang gumagawa ng bagay na ito? ³ Ako, kahit na wala ako riyon sa katawan, ay nariyan pa rin sa espiritu. Hinahatulan ko na parang nariyan ako, ang gumawa ng bagay na ito. ⁴ Magtipon kayo pati ang aking espiritu at sa ngalan ng Panginoong Jesus at sa kapangyarihan niya, ⁵ ipaubaya ninyo kay Satanas ang taong ito para mapuksa ang laman, upang maligtas ang kanyang espiritu sa araw ng Panginoon.

⁶ Hindi maganda ang inyong pagyayabang. Hindi ba ninyo alam na pinaaalsa ng kaunting lebadura ang buong masa? ⁷ Itapon na ninyo ang lumang lebadura at maging bagong masa kayo. Hindi ba si Kristo ang naging ating haing Paskuwa? Kayat kayo naman ang tinapay na walang lebadura. ⁸ Kaya magdiwang tayo nang walang lumang lebadura o lebadura ng

malisya at kasamaan, kundi may tinapay na walang lebadura na siyang katapatan at katotohanan.

⁹ Isinulat ko sa inyo sa aking liham na huwag kayong makisama sa mga taong mahalay. ¹⁰ Hindi ko tinukoy ang lahat na mahalay sa mundong ito o mga sakim, mga ganid o mga sumasamba sa mga idolo; kung gayon ay dapat kayong lumabas sa mundo. ¹¹ Pero isinulat ko sa inyo na huwag ninyong pakisamahan ang sinumang tinaguriang kapatid na mahalay, sakim, sumasamba sa idolo, basagulero, lasenggo o magnanakaw. Ni hindi dapat makisalo sa ganitong tao.

¹² Sapagkat ano ang pakialam kong humatol sa mga nasa labas? Hindi ba't ang mga nasa loob ang dapat ninyong hatulan? ¹³ Hahatulan ng Diyos ang mga nasa labas, pero *itiwalag ninyo ang buktot na tao.*

Huwag dalhin ang iyong kapatid sa hukuman

6 • ¹ Kung may kaso laban sa kapwa ang isa sa inyo, paano siya nakapangahas na magpahatol sa harap

• **5.1** Alam ni Pablo na hindi makapagsisisi ang isang makasalanan hangga't hindi nito nadarama ang bigat at pait ng kanyang ginawa. Kaya hinihingi ng pamayanan na magdusa siya sa kanyang kalusugan at kabuhayan (basahin sa Job 1:12 at 2:6 ang kahulugan ng *ipinaubaya kay Satanas*). Hindi lamang pantao ang pagtitiwalag na ito. Nakagapos din sa langit ang iginagapos ng Iglesya sa lupa (Mt 18:18). At magpapadala naman ang Diyos ng mga pagsubok na maaaring magsilbing babala sa Iglesya at daan ng pagsisisi para sa makasalanan.

Kayo ang tinapay na walang lebadura (7). Kasamang ibinangon kay Kristo sa espiritu ang mga Kristiyano. Tinapay na walang lebadura ang ginagamit ng mga Judio para ipagdiwang ang Paskuwa, gayon di kailangang maging tinapay na walang lebadura ang mga Kristiyano. Kailangan silang mabuhay nang walang sala sa harap ng Diyos upang marapat nilang maipagdiwang ang kanilang Paskuwa, ang pagkabuhay ni Kristo. Inihambing ni Jesus ang kaharian ng Langit sa lebadurang nagpapaalsa sa buong masa. Parehong paghahambing ang ginagamit dito ni Pablo para ipakita ang paglaganap ng kasamaan sa lahat.

Ang mga di kabilang sa Iglesya (sinasabi ni Pablo: *ang lahat ng tagamundong ito*) (10). Hindi natatakot

ang Kristiyano na makipamuhay sa piling ng mga makasalanan sapagkat una sa lahat, makasalanan din siyang gaya ng iba (1 Jn 1:8-9) at misyon niya ang ipakilala ang awa ni Kristo ng nakisalo sa mga makasalanan. Pero ayaw niyang mamuhay sa isang pamayanan ng Iglesya sa piling ng mga nagmamatigas sa kasalanan at tumatangging ituwid ang anumang eskandalo.

Ano ang pakialam kong humatol sa mga nasa labas (12)? Itinuro sa atin ni Jesus ang daang dapat nating sundin. Ngunit hindi natin maaasahang maintindihan at matanggap ng mga di sumasampalataya ang tingin natin sa moralidad tungkol sa pakikipagbalikan, seks, aborsyon, hangga't wala silang kamalayan sa mga pamantayang ibinibigay ng Ebanghelyo. Hindi para hatulan sila ang atas sa mga awtoridad ng Iglesya kundi ang maging mga saksi ng liwanag.

• **6.1** *Dala namin ang kayamanang ito sa sisidlang-putik* (2 Cor 4:7). Ibang-iba kaysa gusto nating mangyari ang buhay natin sa araw-araw: mga anak ng Diyos na muling isinilang sa Espiritu! Ano ang iisipin ng ating mga kamag-anak tungkol dito! Ng ating mga kapitbahay!

ng di naniniwala at hindi sa harap ng mga banal na kapatid? ²Hindi ba ninyo alam na kayo ang hahatol sa mundo? At kung kayo ang hahatol sa mundo, hindi ba ninyo kaya ang mga maliit na kaso?

³Hindi ba ninyo alam na hahatulan natin ang mga anghel? Ano pa kaya ang mga karaniwang bagay? ⁴Pero hindi – kung mayroon kayong mga karaniwang kaso, humaharap kayo sa mga di igi-nagalang sa iglesya. ⁵Nakakahiya kayo! Talaga bang wala ni isa man sa inyo ang maalam na kayang magpasya para sa kanyang mga kapatid?

⁶Subalit nagdedemanda ang kapatid laban sa kapatid, at sa harap pa ng mga hindi sumasampalataya. ⁷Kabiguan na sa inyo ang magkaroon ng mga kaso laban sa isa't isa. Mas mabuti pang tanggapin ninyong gawaan kayo ng masama, mas mabuti pang tanggapin na lokohin kayo. ⁸Pero kayo pa ang gumagawa ng masama at nanloloko, at sa mga kapatid

pa. ⁹Hindi ba ninyo alam na hindi magmamana ng kaharian ng Diyos ang mga sakim? Huwag kayong paloloko: ang mga mahalay, mga sumasamba sa mga idolo, mga nakikiapid, mga bastos, mga bakla, ¹⁰mga magnanakaw, mga sakim, mga lasenggo, mga basagulero, at mga ganid ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos. ¹¹At ganyan nga ang ilan sa inyo; subalit hinugasan na kayo, pinabanal na kayo, pinawalang-sala na kayo sa ngalan ng Panginoong Jesucristo at sa Espiritu ng ating Diyos.

Mga kahalayan

• ¹²Itinutulot sa akin ang lahat, pero hindi lahat ay nakakatulong. Itinutulot sa akin ang lahat pero hindi ako papailalim sa anuman. ¹³Para sa tiyan ang pagkain at para sa pagkain ang tiyan at pareho itong pupuksain ng Diyos. Pero ang katawa'y hindi para sa kahalayan kundi para sa Panginoon; at para sa katawan ang Panginoon. ¹⁴Nagbigay-buhay ang

Hindi si Pablo ang maghuhukom sa kanila pero ipakikita niya ang kontradiksyon ng pangmamata ng mga Kristiyano sa huwad na “katarungan” ng daigdig at pagtalikod nila sa pagkagahaman sa mga yaman ng daigdig na ito habang sila-sila naman mismo'y nagdedemandahan. Ano ang dapat nilang gawin? Aregluhin nila sa loob ng isang tunay na pamayanan ang kanilang mga usapin ayon sa sinasabi ng Ebanghelyo (Mt 18:15). Napakaganda kung susundin natin ang nakasulat sa Ebanghelyo (Mt 5:40)!

• 12. *Ipinahihintulot sa akin ang lahat pero hindi lahat ay kapaki-pakinabang.* Ang unang bahagi lamang ng pangungusap na ito ang binabanggit ng mga walang-konsiyensya bilang pangangatwiran sa imoral nilang pamumuhay.

Para sa tiyan ang pagkain... para sa Panginoon ang katawan. Nililina ni Pablo kung ano ang talagang pangkatawan lamang at kung ano naman ang bumubuo sa ating pagkatao. Pangangailangan ng tiyan (ibig sabih'y ng tao) ang kumain at uminom. Ngunit sa pakikipagtalik, ang katawan (ibig sabih'y ang tao) mismo ang ibinibigay. At dahil pag-aari ni Kristo ang Kristiyano, hindi niya maibibigay ang kanyang sarili sa isang prostituta.

Parehong problema ang nakakaharap ni Pablo na dahilan ng kanyang pakikisangkot sa 1 Tes 4. Para sa mga Judio, nasa mga kautusan ng Batas ang lahat ng pamantayan sa moralidad. Hindi nila pinoproblema kung mula nga ba sa isang pangmagpakailanmang

kaayusan ang mga kautusang ito o bunga ng mga paniwala at kultura ng nagdaang panahon. Kasalanan na basta't ikondena ng Batas na binibigyang-paliwanag naman ng pamayanan sa relihiyon. Ngunit walang alam ang mga Griyego at mga pagano sa batas na ito. Inaalala ni Pablo ang mga kautusang may kinalaman sa seks (5:11 at 6:10; Ef 5:3) tulad ng ginawa ni Jesus (Mc 7:21) pero pinag-iingat ninya na huwag ito ang maging tanging sukatan ng kung ano ang mabuti at masama. Sapagkat para sa kanya, ang buhay ng mga Kristiyano kay Kristo ang umoobliga sa kanila para kontrolin at pigilan ang mga seksuwal na gawain. Mas gusto nilang paunlakan ang tawag ng Diyos kaysa bigyang-kasiyahan ang hinihingi ng kalikasan.

Para sa atin ngayon na dumaranas ng pandaigdigang krisis sa moralidad, malaki ang matututuhan natin sa sagot na ito ni Pablo. Sa loob ng mga dantaon at dala ng pangangailangan, para sa pagkakaanak higit sa lahat, ang naging tingin sa seksuwalidad. At dito nagsimula ang paghahanap sa batas ng kalikasan na nakapangyayari sa seks, kasiyahan at pagkakaanak. Ngunit ngayon, una sa lahat, hindi na para sa pagkakaanak ang pagtatalik kahit na naroon na nga ang hangad na magkaanak. Mula sa pagsulong ng kultura at ng dangal at simulain ng kababaihan, ang pagtatalik para sa mas maraming mag-asawa ngayon ang siyang pagkakataon para sa natatangi at malalim na pagniniig at pagbibigay ng kanilang sarili sa isa't isa.

Gayundin naman, dahil sa pagpapalaya sa sarili at sa

Diyos sa Panginoon at magbibigay-buhay din siya sa atin.

¹⁵ Hindi ba ninyo alam na naging mga bahagi ni Kristo ang mga katawan ninyo? At kukunin ko ba ang mga bahagi ni Kristo upang gawing mga bahagi ng isang babaeng bayaran? Huwag naman sana! ¹⁶ Pero alam ninyo na ang makipag-isa sa isang babaeng bayaran ay kaisang-katawan niya. Sinasabi nga: *Ang dalawa ay magiging isang laman.* ¹⁷ Ngunit ang nakikipag-isa sa Panginoon ay kaisang-diwa niya.

¹⁸ Iwasan ninyo ang kahalayan. Ang anumang iba pang kasalanang magagawa ng tao ay nasa labas ng katawan

ngunit ang gumagawa ng kahalayan ay nagkakasala laban sa sarili niyang katawan.

¹⁹ Tiyak na alam ninyo na ang inyong katawan ay templo ng Espiritu Santong nasa inyo, na tinanggap mula sa Diyos. At hindi na kayo sa inyo. ²⁰ Binili kayo nang mahal; kaya luwalhatiin ninyo ang Diyos sa inyong katawan.

Kasal at pagpapakasakit

7 • ¹ Sinagot ko ngayon ang mga isinulat ninyo. Mabuti sa lalaki ang huwag gumalaw ng babae. ² Ngunit magingat naman sa makasalanang pagtatalik; dahil dito, magkaroon sana ang bawat

kababaihan na silang nagpapasan sa lahat ng bigat ng pagiging ina, ipinapalagay rin ngayong para sa ibang panahon at kultura ang lahat ng batas sa moralidad. Laganap at tanggap sa halos lahat ng bansang tinatawag na “maunlad” ang seks sa labas ng pag-aasawa, pati na ang homoseksuwalidad, aborsyon sang-ayon sa pasya ng ina, ang pagiging ina nang hindi nag-aasawa. Hindi maaaring hindi magtanong ang mga Kristiyano, tulad ng kanilang mga kapanahon. Hangga’t ipinagpipilitan ng mga tao na may likas na batas na naglilimita sa seks para sa pagkakaanak at sa loob lamang ng buhay-may-asawa, matatali sila sa walang katapusang pagtatalo.

Kaya kailangan nilang gawin ang gaya ng ginawa ni Pablo. Naroon pa nga rin ang mga batas ng Matandang Tipan na tinanggap ng mga apostol at ng tradisyon ng Iglesya hanggang sa ngayon ngunit kailangan nating sabihin na pagdating sa seks, una sa lahat, ang katwiran ng pananampalataya kay Jesucristo ang sinusunod ng Kristiyano. Hindi ito pagtutuon ng pansin kung ano ang “mabuti” o “masama” kundi ang malinawan kung ano ang hantungan ng gawa at karanasan sa pagmamahal at seksuwalidad. Pagnanais na makapag-ani nang hindi naman muna nagtatanim kung mga batas pang-moralidad tungkol sa seks ang ating ipagsisigawan nang hindi naman muna binibigyang-diin ang pangunahing dangal ng ating pagkatao na nilikhang kahawig ng Diyos at pagkatapos ay itinalaga para kay Kristo sa binyag at pagsampalataya.

• **7.1** Sa kabanatang ito sinisimulan ni Pablo ang kanyang sagot sa mga tanong na isinulat sa kanya ng mga taga-Corinto. Tungkol sa pag-aasawa at kadalisayan ang una.

Dahil sa buhay-Kristiyano, nabigyang-halaga ang pamumuhay nang dalisay. Ngunit maaari rin namang mga dahilang hindi makakristiyano ang naging daan para sa pagpapahalagang ito. Sa mga Griyego, marami ang nagtuturo na masama at marumi ang anumang

nanggagaling sa katawan. Kayat para sa ilang Kristiyano, pagbubuhay-anghel ang pagiging perpekto, at kasama rito ang pagtatatakwil sa pag-aasawa.

Hindi layunin ni Pablo na ituro ang lahat-lahat tungkol sa pag-aasawa kundi nililina lamang niya ang kaugnayan ng pag-aasawa at pagiging dalisay. Para kay Kristo ang mga mag-asawa, itinalaga sila sa kanya sa binyag. Kayat hindi sila makapagpapaalipin sa mga hinihingi ng kanilang katawan. Pag-ibig at hindi seks ang pumapatnubay sa kanila.

Mag-ingat sa makasalanang pagtatalik (2). “Porneia” ang salitang ginagamit ni Pablo sa Griyego. May iba’t ibang kahulugan ang salitang ito: prostitusyon, ilehitimong pagpipisan, at iba pang mga bagay na may kinalaman sa salitang “porno.” Maaaring atraksyon sa seks ang tinutukoy ni Pablo, isang puwersang naghihimagsik laban sa mga mithiin nating mabuhay nang wasto (tulad ng pagrerebelde ng laman sa Roma 7:21). Hindi niya sinasabing kailangang mag-asawa “para umiwas sa di-wastong pamumuhay” kundi dahil isang realidad ang seks na may sapat na lakas para makapangyari sa buhay ng tao.

Marami ang nagugulat sa hindi pagsasalita ni Pablo tungkol sa positibong aspekto ng seks bilang bahagi ng pagmamahalan. Tandaan nating dalawampung dantaon ang pagitan natin sa kanya. Sa panahon ni Pablo, pagbabahagi ng sarili ang pinakahuwaran para sa mga Griyego: ang asawa para sa pagkakaanak, ang kaibigan para sa pag-ibig, at ang mga prostituta para sa aliw. Ngunit inilalahad naman dito ni Pablo ang seks bilang komitment ng buong tao (6:13) at hindi “gawa ng laman” – na isang bagay na napakahalaga.

Ang buhay-Kristiyano ang maglalahad sa dangal ng pag-aasawa at pagmamahalan ng mag-asawa. Ngunit sa ikalabindalawang dantaon lang, sa mga bansang Kristiyano, magkakaroon ng kamalayan sa tunay na ganda ng pag-iibigan ng mag-asawa. Ang tunay na naiiba rito’y ang paalala sa pagkakaroon ng parehong karapatan ng mag-asawa – ng lalaki at babae – ayon sa turo ni Jesus (Mc 10:1-12).

lalaki ng sariling asawa, at ang bawat babae ng sariling asawa.³ Ibigay ng lalaki ang nararapat sa kanyang asawa, at gayundin ng babae ang sa kanyang asawa.⁴ Wala ngang karapatan ang babae sa kanyang sariling katawan ngunit meron dito ang kanyang asawa; gayundin naman, walang karapatan ang lalaki sa kanyang sariling katawan ngunit merong karapatan dito ang kanyang asawa.

⁵Huwag ninyong tanggihan ang isa't isa maliban lang kung pinagkasunduan sa loob ng takdang panahon upang magsikap kayo sa pananalangin. At pagkatapos, magsama kayong muli nang hindi kayo matukso ni Satanas sa kawalan ninyo ng pagpipigil sa sarili.⁶ Sinasangayunan ko ito, pero hindi iniuutos.⁷ Gusto ko sana na maging katulad ko ang lahat ng tao. Pero tumanggap sa Diyos ang bawat isa ng sariling kaloob; iba-iba ang mga ito sa bawat isa.

⁸Sinasabi ko ngayon sa mga lalaking walang asawa at sa mga biyuda: Mabuti para sa kanila kung manatili silang katulad ko.⁹ Pero kung hindi sila nakakapagpipigil sa sarili, mag-asawa sana sila sapagkat mabuti pang mag-asawa kaysa magliyab.

Nang hindi kayo matukso ni Satanas (5). Alalahanin natin ang mga salitang ito sa pag-uusap natin sa Kristiyanong paraan ng pagpapalano ng pamilya. Sinasabi ni Pablo, na maliban sa natatanging mga pagkakataon kung saan may espesyal na grasyang ipinagkaloob, hindi mabuti para sa mag-asawa ang lumayo sa pagniniig at pagtatalik sa loob ng mahabang panahon.

• 10. *Sa mga may-asawa, iniuutos ko (10).* At mababasa naman natin pagkatapos, *Sinasabi ko naman sa iba (12)*, na mga mag-asawahan pa rin ang tinutukoy. Halos napakaliwanag na mga mag-asawang kinikilala ng Iglesya ang kinakausap ni Pablo sa b. 10; at sa b. 12 nama'y ang lahat ng nag-asawa bago sila nagpabinyag na hindi kasama ng kanilang mga asa-asawa.

At kung hiwalay na siya... (11). Binibigyang-diin ni Pablo ang turo ni Jesus (Mt 5:32 at 19:5). Batas ng Diyos ang saligambatas na ito ng pag-aasawa bilang isang komitment hanggang kamatayan: *hindi ako kundi ang Panginoon (10)*. Basahin din ang Ef 5:22.

Kasal at diborsiyo

• ¹⁰Sa mga may asawa iniuutos ko, hindi ako kundi ang Panginoon, na huwag humiwalay ang babae sa kanyang asawa.¹¹ At kung hiwalay na siya, manatili siyang walang asawa o makipag-ayos siya sa kanyang asawa; gayundin, huwag iwanan ng lalaki ang kanyang asawa.

¹²Sa iba naman sinasabi ko, hindi ng Panginoon: kung may asawang di-kapanalig ang isang kapatid na lalaki at pumayag itong makisama sa kanya, huwag niyang iwanan ito.¹³ At kung ang babae naman ay may asawang di-kapanalig at pumayag itong makisama sa kanya, huwag niyang iwanan ang kanyang asawa.¹⁴ Sapagkat pinababanal ng asawang babae ang asawang di-kapanalig at pinababanal ng Kristiyanong asawa ang babaeng di-kapanalig, kung hindi, sana'y hindi pa rin banal ang mga anak ninyo; pero banal na talaga sila.

¹⁵Ngunit kung ang di-kapanalig ay gustong humiwalay, hayaan siyang humiwalay. Walang pananagutan ang Kristiyanong asawa sa mga pagkakataong ito: tinawag nga kayo ng Diyos sa kapayapaan.¹⁶ At bukod dito, tiyak mo ba, babae, na maililigtas mo ang iyong

Kung ang di kapanalig... (15). Nagbibigay ng eksepsyon si Pablo para sa mga may-asawa na bago sila sumampalataya at nagpabinyag. Sa kasong ito, lumalaya mula sa mga pangako ng pag-iisandibid ang bagong Kristiyanong nagsisimulang magbagumbuhay kung ayaw ng kanyang asawa ang pagiging Kristiyano niya. Sa kabila ng pagpuri sa hangarin ng Kristiyano na akitin din ang asawa, ipinapayo ni Pablo na may mga pagkakataong mas makabubuti ang maghiwalay pero hindi dahil sa posibilidad na makapag-asawang muli sa bagong pananampalataya. Tandaan natin na nabuhay si Pablo sa isang paganong daigdig kung saan legal at malimit ang paghihiwalay at diborsiyo.

Banal ang inyong mga anak (14). Sinasabi rin ni Pablo na *nakatalaga sila sa Diyos*. Tama kayang isipin na malayo pa sa Diyos ang mga anak ng mga Kristiyanong magulang hangga't hindi pa nabibinyagan ang mga ito? Sumakanila na ang grasya ng Diyos sa pamamagitan ng kalinga at pag-aaruga at panalangin ng kanilang mga magulang. Huwag tayong gumamit ng mga maling katwiran sa pag-aanyaya natin sa mga Kristiyanong magulang na huwag ipagpaliban ang binyag ng kanilang mga anak.

asawa? At tiyak mo ba, lalaki, na mailigtas mo ang iyong asawa?

• ¹⁷ Maliban dito, manatili ang bawat isa sa kalagayang pinaglagyan sa kanya ng Panginoon nang tawagin siya ng Diyos. At ganito ang aking patakaran sa lahat ng mga iglesya. ¹⁸ Mayroon bang tinawag nang siya ay tuli? Huwag niyang patanggal ito. Mayroon bang tinawag na hindi tuli? Huwag na siyang patuli. ¹⁹ Bale-wala ang pagkakatuli at bale-wala rin ang dipagkakatuli; ang pagtupad naman sa mga utos ng Diyos ang siyang mahalaga.

²⁰ Kaya manatili sana ang bawat isa sa kalagayan nang siya ay tawagin. ²¹ Alipin ka ba nang tawagin? Huwag kang mabahalala. Pero kung talagang kaya mong maging malaya, ayos lang na gawin mo.

²² Sapagkat pinalayang tao na sa Panginoon ang tinawag sa Panginoon na alipin. At naging alipin ni Kristo naman ang malayang tinawag. ²³ Binili kayo nang mahal, huwag na kayong maging alipin ng mga tao.

²⁴ Kaya manatili ang bawat isa, mga

kapatid, sa kalagayan niya nang siya'y tawagin ng Diyos.

Kasal at pagiging birhen

• ²⁵ At ngayon, tungkol naman sa mga nananatiling di nakikipagtalik, wala akong utos ng Panginoon, kundi makapagpayo lamang ako bilang isang mapagkakatiwalaang tao sa awa ng Panginoon. ²⁶ Sa palagay ko'y mabuti ito dahil sa hirap ng buhay ngayon. Mabuting manatiling ganito. ²⁷ Ikaw ba ay nakatali sa babae? Huwag mong sikaping makalaya. Ikaw ba ay malaya sa babae? Huwag kang maghanap ng asawa. ²⁸ Pero kung mag-asawa ka, hindi ka nagkakasala. At kung mag-asawa ang dalaga, hindi siya nagkakasala; ngunit may problema ang buhay may-asawa, at dito ko kayo iniiwas.

²⁹ At ito ang sinasabi ko, mga kapatid, paubos na ang panahon at mamuhay nawa ang mga may-asawa na waring walang asawa, ³⁰ at ang mga tumatangis na waring di-tumatangis at ang mga natutuwa na waring di-natutuwa, at ang mga bumibili na waring walang inaangkin.

• 17. *Manatiling namumuhay ang bawat isa gaya ng dati...* (17). Narito ang tugon ni Pablo sa pagkauhaw ng mga tao na umunlad at guminhawa ang buhay, na totoo sa lahat ng panahon. Magkakasama noong nabubuhay ang mga malaya at mga alipin, at kadalasa'y magkakasambahay pa. At hindi pagiging mayaman o dukha ang pagkakaiba't iba ng mga tao. Gusto lamang ilagay ni Pablo sa dapat nitong kalagayan ang ambisyong lumalamon sa buhay ng marami kayat nalilimutan tuloy nila ang lahat. Para kay Pablo, mas mahalaga ang kalayaan ng kalooban kaysa kalayaang nagmumula sa labas, at itinuturing niyang higit sa anumang yaman ang maging pag-aari si Kristo.

Ngunit kung kaya mong maging malaya, samantalahin mo ang pagkakataon. May mga bagay sa ating pagtatrabaho at pakikipagkapwa na humahadlang sa atin sa pagsasagawa sa kalooban ng Diyos at maging tunay na malaya. Ngunit agad naman nating nalilimutan na sa anumang kalagayang panlipunan, may kung ano pa ring umaalipin sa tao. Huwag nating ipagkamali ang uri ng pamumuhay sa mas malaking sahod lalo na kung titingnan natin ito ayon sa Ebanghelyo. Sa daigdig na tinatawag nating dimakatao, nasa bugso ng damdamin at sa pagpapadala natin sa mga komersiyal ang ating pagkaalipin.

"Kung kaya mong maging malaya, samantalahin

mo ang pagkakataon" ang ating salin. Pero maisasalin din ito nang *"Kahit na kaya mong lumaya, samantalahin mo ang kasalukuyan mong kalagayan,"* na sa halip na labis mong pinoproblema ang kabutihan ng pagiging malaya, mabuhay ka nang ganap ngayon.

• 25. Narito ang isa na namang tanong na kailangang sagutin ni Pablo. May masamang reputasyon ang siyudad ng Corinto sa pagkakaroon nito ng libu-libong prostituta malapit sa templo ni Aphrodite ayon sa kaugalian ng mga pagano. Ngunit nadi-diskubre ng bagong pamayanan ang daan ng pananatiling birhen.

Hindi paraan para magkaroon ng panahon at kalayaan para sa apostolado ang pagpapasyang manatiling dalisay at walang asawa "alang-alang sa kaharian ng Diyos." Pagtahak ito sa isang landas na may mga bagong posibilidad at pagbubukas ng sarili sa pag-ibig ng Diyos. Ipinagtatanggol ni Pablo ang pasyang ito na ginawa rin niya mismo. Kung buhay at namamalagi sa atin si Kristo na pinagtalagahan natin ng sarili sa binyag, kung siya ang Asawa (Mc 2:19), tama at may bisa ang ating pasya kahit na sa tingin ng marami'y kakaiba itong gaya ng kusang-loob na pagpapakadukha.

³¹ At mamuhay nawa ang mga nagtatamasa sa mundo na waring hindi ikinasisiya ito. Sapagkat pawala na ang ayos ng mundong ito.

³² Gusto ko sanang wala kayong alalahanin. Mga bagay ng Panginoon ang inaalaala ng walang asawa at kung paano niya bibigyang-kasiyahan ang Panginoon. ³³ Mga bagay ng mundo naman ang inaalaala ng may-asawa at kung paano niya bibigyang-kasiyahan ang asawa, at siya'y nahahati.

³⁴ Inaalaala ng babaeng walang asawa o dalaga ang mga bagay ng Panginoon nang maging banal siya sa katawan at diwa. At inaalaala naman ng babaeng may-asawa ang mga bagay ng mundo, kung paano niya bibigyang-kasiyahan ang asawa.

³⁵ Ang inyong kapakanan ang hangad ko sa pagsasabi nito; hindi ko gustong bitagin kayo kundi alalayan sa marangal at tanging paglilingkod sa Panginoon.

• ³⁶ Kung may nag-aakalang baka hindi niya mapakitunguhan nang maganda ang kanyang kasintahan, dahil masidhi ang kanyang damdamin, at dapat niyang pakasalan ito: isakatuparan niya ang

kanyang pasiya. Wala siyang kasalanan: hayaang magpakasal sila. ³⁷ Ngunit kung may iba namang matatag manindigan, di napipilitan at kayang gawin ang kanyang ipinasya, mabuti ang ginagawa niya sa pagpanatiling birhen sa kanyang kasintahan, ayon sa kanyang ipinasya. ³⁸ Kaya nga gumagawa ng mabuti ang nagpakasal sa kanyang kasintahan, at ng mas mabuti ang hindi nagpakasal.

³⁹ Nakatali ang babae sa kanyang asawa habang ito ay buhay pa. Pagkamatay naman ng asawa niya, malaya na siyang magpakasal sa kaninumang gusto niya, sa Kristiyanong kasal nga lamang. ⁴⁰ Pero mas maligaya ayon sa aking palagay ang mananatiling walang asawa. At sa palagay ko naman, ako rin ay may espiritu ng Diyos.

8 • ¹ Tungkol naman sa mga pagkaing alay sa mga diyus-diyusan: alam natin na “may kaalaman tayong lahat”. Ngunit nagpapalaki ng ulo ang kaalaman at nakakagaling naman ang pagmamahal. ² Ang nag-aakalang siya'y may kaalaman ay di pa alam kung paano dapat makaalam. ³ Subalit ang nagmamahal sa Diyos ay nasa kaalaman ng Diyos.

Higit pa sa tanong ng mga taga-Corinto ang sagot ni Pablo sa pagsasabi niyang “*paubos na ang panahon.*” Higit pa sa nalalapit na pagbalik ni Kristo ang kanyang tinutukoy, na alam ng lahat ng Kristiyano. Pinaiksi ng pagdating ni Jesus ang panahon. Hindi na tayo makapagpapatuloy sa kasalukuyang daigdig tulad nang dati na para bang wala nang bukas. Ngayo'y sa darating tayo nakaharap. Nabubuhay nga sa kasalukuyan ang Kristiyano pero para sa kanya'y ang “pagkatapos” ang pinakamahalaga. Huwag tayong makipagtalos kay Pablo na para bang ipinangangatwiran niya ang mga nangyari dahil sa pagdating ng isang Jesucristo. Hindi siya nagteteolohiya kundi nagsasalita siyang tulad ng isang nasa pag-aari ni Kristo.

At inilalahad ngayon ni Pablo na para sa mga nagnanais mabuhay ayon sa kanilang binyag, malamang na maging sanhi ng pagkakahati-hati ang lahat ng komitment ng Kristiyano. Maaaring maging simula ng maraming hadlang sa kalayaang espirituwal at hangaring mag-apostolado ang buhay-may-asawa o buhay-pamilya: basahin ang mga salita ni Jesus sa Marco 10:29.

• ³⁶ *Kung may nag-aakalang...* (36). Maaari rin itong bigyan ng ganitong kahulugan: “Kung may nag-aakalang baka hindi niya mapakitunguhan nang maganda ang birheng kasama niya.” Kayat isang espirituwal na pagsubok ang tinutukoy ni Pablo sa pagkakataong ito na siya ngang nangyari sa mga unang yugto ng Iglesya. May ilang lalaking Kristiyano na may babaeng kasambahay, at maaaring magkasintahan sila, ngunit kapwa nila itinalaga sa Panginoon na magiging birhen sila. Sa ganitong pagkakataon, aanyayahan sila ni Pablo na huwag ipaggiitan ang gayong komitment kung pakiramdam nila'y hindi nila kayang magpapatuloy sa pagiging birhen.

• **8.1** Nabubuhay tayo sa isang lipunang may iba't ibang paniniwala, at marami ang hindi natin kaisa sa pananampalataya kayat itinatanong natin kung minsan kung dapat nga ba tayong makibahagi sa kanilang mga pagdiriwang at gawain na hindi naman tugma sa ating pananampalataya. Halimbawa'y paano pakikitunguhan ang mga kamag-anak o mga kapitbahay na may ibang relihiyon? Ano ang maga-

⁴Kaya naman tungkol sa pagkain ng mga alay sa mga diyus-diyusan: alam natin na walang pag-iral ang diyus-diyusan at walang Diyos maliban sa isa. ⁵Mayroon talagang mga tinatawag na diyos sa langit o sa lupa, kayat marami ang diyos at marami ang panginoon. ⁶Gayon pa man, mayroon tayong iisang Diyos at Ama na siyang pinagmulan ng lahat ng bagay at patutunguhan natin, at mayroong iisang Panginoon, si Jesu-cristo, na sa pamamagitan niya, nayayari ang sanlibutan at dahil sa kanya, nabubuhay tayo. ⁷Ngunit hindi lahat ay naka-kaalam nito. Nasanay ang ilan sa mga diyus-diyusan hanggang ngayon. Kaya itinuturing nilang alay sa mga diyus-diyusan ang kanilang kinakain. Kaya

nadudungisan ang kanilang nalalabuan pang konsiyensya.

⁸Hindi pagkain ang naglalapit sa atin sa Diyos. Hindi tayo mas masama kung hindi kumain o mas mabuti kung kumain. ⁹Kaya malaya kayo, ngunit mag-ingat at baka makatisod ito sa mga nalalabuan pa. ¹⁰Ipagpalagay mong ikaw, na may kaalaman, ay nakitang nakikisalo sa templo ng diyus-diyusan, hindi ba mauudyukan ang kanyang konsiyensyang nalalabuan pa upang kumain ng alay sa mga diyus-diyusan? ¹¹At bunga ng iyong kaalaman pala nasisira ang mahina – ang kapatid na para sa kanya namatay si Kristo. ¹²Kapag nagkakasala kayo laban sa mga kapatid at nakakasakit sa kanilang nalalabuang konsiyensya, kay Kristo

gawa ng babaeng may-asawa kung hindi naman niya kaisa ang kanyang kabiyak sa kanyang mga alinlangan? Pupuwede ka bang sumapi sa isang samahan o partido kung salungat naman sa Iglesya ang marami sa mga miyembro nito? Ito ang problemang hinaharap ni Pablo sa pagtalakay niya tungkol sa karneng inialay sa mga diyus-diyusan. Nagpapatuloy sa 10:23–11:1 ang talakayang sinisimulan niya rito.

Maraming iniaalay na hayop sa mga templo ng mga pagano. Pagkatapos ng mga pag-aalay, nagkakaroon sila ng bangkete sa isang silid ng templo, kung saan inihahain ang karne ng inialay na mga hayop. Madalas na inaanyayahan ng mga kaibigan nilang pagano ang mga Kristiyano sa ganitong bangkete. Kung minsan naman, karne ng mga alay na ito ang inihahain sa kanila sa tahanan ng kanilang mga paganong kaibigan. At kahit na sa palengke, mas marami ang karne ng mga hayop na inialay sa mga diyus-diyusan. mga Kristiyano sa ganitong bangkete. Kung minsan naman, karne ng mga alay na ito ang inihahain sa kanila sa tahanan ng kanilang mga paganong kaibigan. At kahit na sa palengke, mas marami ang karne ng mga hayop na inialay sa mga diyus-diyusan.

Ayaw ni Pablo na maging grupo ng mga panatikong hiwalay sa lipunan ang mga Kristiyano. Totoo ngang kasalanan ang pag-aalay ng handog sa mga diyus-diyusan pero hindi ito dahilan para maging di-malinis ang karne. Walang ibang diyos – kaya nga diyus-diyusan sila – kayat wala silang anumang kapangyarihan. Isa pa’y sinabi na ni Jesus na hindi ang pumapasok sa tao ang nagpapaging-di-malinis sa kanya kundi ang lumalabas mula sa kanyang puso (Mc 7:15).

Nagpapalaki ng ulo ang kaalaman at nakagagaling naman ang pagmamahal. Makakakain ng karneng iyon ang mga Kristiyonong may kamalayan pagkat malinaw para sa kanila na hindi

’yon kasalanan. Ngunit tungkulin din nilang igalang ang palagay ng iba at iwasang makaeskandalo sa mga wala pang kakayahang umintindi sa kanilang mga dahilan.

Sa 8:2 pinag-iiba ni Pablo ang kaalaman sa Diyos na puwede nating marating at maipahayag sa mga salita at ideya, at ang mas tunay na kaalamang ipinagkakaloob ng Diyos sa mga mahal niya; doo’y bumubukal ang lahat mula sa pamamalagi ng mapagmahal na Diyos na nakikipagniig sa kanya.

Sa mga b. 10, 11 at 12 naman, nagsasalita si Pablo tungkol sa *mahihina* o *walang kamalayan*, ibig sabihin’y mga Kristiyonong wala pang sapat na aral sa pananampalataya o kaya’y di wasto ang naiaral sa kanila. Iniisip nilang kasalanan na ang isang bagay na sa totoo nama’y hindi; o dala ng kanilang kahinaa’y iba ang kanilang sinusunod kahit na labag ito sa kanilang konsiyensya.

Paano kung may makakita sa iyo, ikaw na may kamalayan, na nakikisalo sa templo ng diyus-diyusan? Ito ang grabe. May ilan na sa pamayanan na ibang daan na ang sinusundan at ikokondena naman sila ni Juan sa Pagbubunyag (2:23), sila ang mga Nicolaitas. Hangad nilang maging bukas na bukas at huwag humiwalay sa mga di-Kristiyonong nasa paligid nila. Mas gusto nilang huwag ipakita ang kanilang mga paniniwala kayat hindi malinaw kung anong kato-tohanang talaga ang kanilang pinatutunayan. Sa 10:14–22, maliwanag na sasabihin ni Pablo na hindi maaaring makibahagi ang Kristiyano sa gayong mga bangkete sa templo. Sa ngayo’y hindi niya ito deretsahang sinasabi pero ipinakikita naman niya kung ano ang pupuwedeng makaeskandalo.

• **9.1** *Wala ba kaming karapatang kumain?* Sa pagsasabi sa mga taga-Corinto na isasantabi ang karapatan nilang kumain ng karneng inialay, ibinibigay

mismo kayo nagkakasala. ¹³Kaya nga kung pagkain ang makakapagpatumba sa aking kapatid, kailanma'y di ako kakain ng karne upang huwag matisod ang aking kapatid.

Pagtalikod sa sariling karapatan: ang halimbawa ni Pablo

9 • ¹Di ba't apostol din akong nakakita kay Jesus na ating Panginoon, at kayo nama'y aking gawa sa Panginoon. ²Kung sa iba'y hindi ako apostol, sa inyo'y apostol ako. Sa Panginoon, kayo ang katibayan ng aking pagkaapostol ³at ito ang sagot ko sa mga naglilitis sa akin: ⁴Wala ba kaming karapatang kumain at uminom? ⁵Wala ba kaming karapatang samahan ng kapatid na babae tulad din ng ibang mga apostol at ng mga kapatid ng Panginoon at ni Kefas? ⁶O ako lamang ba at si Barnabas ang dapat maghanapbuhay?"

Sino kaya ang nagsusundalo sa sarili niyang gastos? ⁷Sino ang nagtatanim ng ubasan at hindi kumakain ng bunga nito? O sino ang nagpapastol ng kawan at hindi kumukuha ng gatas ng kawan? ⁸Kaugalian ba ng tao lamang ang sabi ko? Ito talaga'y sinasabi rin ng Batas: ⁹Nakasulat nga sa batas ni Moises: *Huwag mong busalan ang bakang naggigiling.* Ang mga baka ba ang inaalaala ng Diyos ¹⁰o kami ang tinutukoy niya? Dahil sa amin

na halimbawa ni Pablo ang kanyang sarili at sinasabi sa kanila kung paano niya tinalikuran ang karapatan niyang itaguyod ng mga iglesya. Ang mga iglesya ang nagpapakain sa mga apostol na dumadalaw sa kanila at sila rin ang nag-aasikaso sa mga babaeng Kristiyano na kasama ng mga ito (b. 5) gaya ng ginawa nila kay Jesus (Lc 8:2). Ngunit bilang patunay na di siya nakatali sa anuman, hindi tinanggap ni Pablo ang pribilehiyong ito at nabuhay siya sa gawa ng kanyang mga kamay (Gawa 18:3).

Atang sa akin ito ng pangangailangan. Kawawa ako kung hindi ko ipangaral ang ebanghelyo (16). Tulad ng nangyari kay Jeremias (Jer 1), mula sa araw ng pagtawag sa kanya, si Kristong Panginoon naman ang nakapangyari sa buhay ni Pablo.

Naging anuman ako para kaninuman (23). Isang

kaya naisulat ito. May nag-aararo at naggigiik sa pag-asang makakabahagi siya sa ani. ¹¹Nagpunla kami sa inyo ng mga bagay na espirituwal, kaya kalabisan ba kung umani naman kami mula sa inyo ng anumang materyal? ¹²Nakikibahagi sa inyo ang iba, at hindi ba lalo pang may karapatan kami? At hindi naman namin ginamit ang karapatang ito, kundi gusto pa naming tiisin ang lahat kaysa maka-sagabal sa ebanghelyo ni Kristo.

¹³Hindi ba ninyo alam na sa templo galing ang pagkain ng mga may tungkulin sa templo, at binabahaginan ng nasa altar ang mga naglilingkod sa altar? ¹⁴Gayundin, itinalaga ng Panginoon na mabuhay mula sa ebanghelyo ang mga nagpapahayag ng ebanghelyo. ¹⁵Hindi naman ako nakikinabang sa alinman sa mga karapatang ito. At hindi ako sumusulat ngayon upang mapasaakin ang mga ito. Mamamatay muna ako! Ipinagmamalaki ko ito at hindi ito maiaalis sa akin ninuman.

¹⁶Sapagkat hindi ko maipagmamalaki ang pag-eebanghelyo ko: sapilitan itong ipinagagawa sa akin. Sawi ako kung hindi ko ipangaral ang ebanghelyo! ¹⁷Kung kusa ko itong ginawa, meron sana akong gantimpala; ngunit napilitan ako, kaya, tumutupad lamang ako sa aking tungkulin. ¹⁸Paano naman ako magagantim-

gabay ang ibinibigay ni Pablo para sa mga apostol sa lahat ng panahon. Kailangang lubos na malaman ng mga miyembro ng anumang kilusang apostoliko ang kanilang kapaligiran at ang mga suliranin ng kanilang kapwa. Kayat kailangang makibahagi ang mga Kristiyanong ito sa buhay at mithiin ng kanilang kapwa sa lahat ng bagay na hindi makasalanan. Sa pagtulad kay Pablo, na isang Griyego sa piling ng mga Griyego, na hindi panlabas lamang kundi sa realidad, maihayag nila nang buong katotohanan ang kanilang pananampalataya kay Kristo. Sa gayong paraan nila maiaalok sa mga kasa-kasama nila sa araw-araw ang posibilidad na matagpuan nila balang araw ang kanilang lugar sa Iglesya. Kayat ang buong buhay ng bagong Kristiyano kasama ang lahat ng nasa kanya ang nakaugnay sa kanyang kultura at kalagayan, na siyang babaguhin ng pananampalataya.